

časopisje pa ima dolžnost, da opozarja na pomanjkanje teh ali onih šol v primeri s tujcem (str. 408 in 409). Pisatelj priznava, da je slovensko šolstvo vzlic vsem zaprekah in težavam v zadnjih 30 letih zelo napredovalo, narodna zavednost in nivo izobrazbe sta se pri Slovencih znatno dvignila. Lep je pregled slovanskih literatur prof. J. Máchala; obdelana je povsod le najnovejša in sodobna literatura. Prav dobro je očitana naša slovenska književnost; z ljubeznijo in razumevanjem piše o naši „moderni“, o Ketteju in Murnu, o Župančiču in Cankarju. — O ruski, poljski, češki in jugoslovanski upodablajoči umetnosti razpravlja Fr. Táborský. Rusi so največja potencia, posebno v arhitekturi, Poljaki briljirajo v slikarstvu, Čehi imajo par velikih mojstrov, Poljakov in Rusov pa še ne dosežejo. Južni Slovani se šele umetniško probujajo, imajo pa velikega kiparja Meštrovića. Slovenska moderna je še vsa pod absolutno vlado novoimpresijonizma; Slovenci so skoro sami mehki liriki: Jakopič, Jama, Grohar. Neresnična pa je trditev, da ni še nič slovenskega v njih slikah, „nobene posebne note, nobenega plemenskega akcenta“ (str. 596). — Članek o slovanski glasbi dr. Zdenka Nejedlega se nič ne ozira na razvoj slovenske glasbe, vsaj moderna („Novi akordi“) bi to zaslužila. — Sledi razprava Jana Hejreta o slovanski žurnalistiki. Poglavje o Slovencih je pisano toplo in informativno kljub nekaterim netočnostim. — V tretjem delu beremo članek dr. Jos. Scheinerja o Sokolstvu, ki mu je vodilna vloga v zbliževanju slovanskih narodov. Končno slede še informacije o turistik v slovanskih deželah. Dr. Boh. Franta navdušeno hvali lepoto slovenskih krajev.

Delo je nepopolno, ker mu manjka važni oddelek o gospodarskih razmerah pri Slovanih; pogrešamo tudi informacij o organizaciji znanstvenega dela, o slovanskih gledališčih; dobro došla bi nam bila navedba glavnih literarnih virov. Sicer pa ostane „Slovanstvo“ delo trajne vrednosti, trden kamen k podlagi prave slovanske vzajemnosti.

Dr. Vinko Zupan.

† **Dr. Ljudevit Mihajlovič Jenko.** Po daljšem bolehanju je 5. februarja t. l. umrl v Ljubljani dr. med. Ljud. Jenko, iskren rodoljub, ki je posvetil ves svoj prosti čas ideji kulturnega zbližanja Slovanov z ruskim narodom. Da bi širil znanje ruskega jezika med Slovenci, je ustanovil „ruski kružok“ v Ljubljani, kjer je dosegel lepe uspehe. Literarno je malo deloval; bil je sotrudnik Podgornikovemu „Slovanskemu Svetu“, za katerega je poslovenil A. I. Eljsinovo „Rusko pravopisje za učeče se“ (Trst 1892).

Vodnik in Prešeren — člana Kazine. Začetek ljubljanske Kazine sega v leto 1799. V prvem nadstropju tedanjega gledališča so se shajali moški iz boljših krogov na zabavo. Kot društvo z gotovimi pravili se je ustanovila Kazina za francoske okupacije leta 1810. Tedaj je imela prostore najete na Glavnem trgu št. 8., potem št. 5. (H. Costa, Reiseerinnerungen 34), naposled izza konca leta 1820. v Gerliczyjevi hiši v Gosposki ulici. Leta 1810. je štela Kazina 178 članov, med njimi Valentina Vodnika, škofa Antona Riccija in razne opravnike francoske vlade

(Laib. Wochenblatt dne 6. marca 1886). Leta 1833. se je razšlo staro in v začetku nastopnega leta osnovalo novo kazinsko društvo. Nastanilo se je v Gosposki ulici št. 214.; sedanje kazinsko poslopje se je jelo zidati leta 1836. in je bilo dve leti pozneje dograjeno (H. Costa, l. c.). V podpisanega knjižni zbirki se nahajata imenika kazinovcev iz let 1834. in 1835. (Verzeichniss der P. T. Mitglieder des Gesellschafts-Casino in Laibach bei der Eröffnung am 7. Jänner 1834. Laibach, gedruckt bei Rosalia Eger. 4° 8 nepag. str. — in Verz. d. M. d. Casino-Gesellschaft i. L. am ersten Jänner 1835. oblika in obseg ista). Obe leti je bil ljubljanskemu kazinskemu društvu zavetnik (Protector) eksclenca guverner Josip Kamilo baron pl. Schmidburg. Društveno načelnštvo je bilo sestavljeno iz ravnatelja (kamornik in dvorni svetnik Karol grof Welsperg-Raitenau in Primör), njegovega namestnika (gubernijski svetnik in policijski ravnatelj Leopold Sicard), 12 odbornikov in blagajnika (trgovec Ivan Jurij Scribe). Člani so bili razvrščeni v stalne (1834. leta 293, 1835. leta 305) in nestalne (35, 24). Poslednji so bili častniki in nekateri zunaj Ljubljane bivajoči člani. Oboji so navedeni po abecednem redu. Med stalnimi je v obeh imenikih zabeležen: Herr Preschern, Doctor der Rechte. V zaznamku leta 1835. je pristavljeno tudi njegovo krstno ime. Prešeren omenja Kazino, kakor znano, v „Nebeški procesiji“, v epigramu „Božje in hudičeve hiše“ in v dveh zastavicah. Kazina je bila tedaj skupno zabavišče ljubljanskega plemstva, uradništva in meščanstva, ko še ni bilo niti narodne niti stanovske ločitve v Ljubljani. Ko je prišel Stanko Vraz v Ljubljano, se je vdeležil v Prešernovem spremstvu plesa v Kazini, ki mu vajenemu zagrebških vesellic ni prijal (Č. za z. in n. VII. 172). V Kazini je prevladovala v tisti dobi sicer nemščina, a slovenščina ni bila izključena; nikakor pa ni bilo kazinsko društvo nemškonarodno kakor je dandanašnji. V Kazino so zahajali tedaj tudi naši ljudje. Imenika kazinovcev navajata razen Prešerna med drugimi: župana Ivana Hradezkega, skriptorja Mihaela Kastellitza, profesorja Ivana Kersnika, odvetnika Blaža Krobatha, akad. slikarja Mateja Langusa, zdravnika dr. Viljema Lippicha, profesorja Luka Martinacha, profesorja Elija Rebitscha, posestnika Andreja Smoleta, c. kr. deželnega svetnika Antona Tschoppa, licejskega knjižničarja Matija Zhópa, tiskarja Jožefa Blasnika (1835). Med nestalnimi kazinskimi člani srečamo leta 1834. graščaka Jožefa Rudescha. Društvo, ki mu je bil dom v „hudičevi hiši“, je štelo med svojimi člani tudi najodličnejše ljubljanske duhovnike. Kazinovci so bili leta 1834., kakor kaže imenik: knezoškof Anton Alojzij Wolf, Prešernov prijatelj stolni prošt Luka Burger, stolni kanoniki vitez Štefan pl. Grisoni, Jakob Praprotnik in Jurij Supan, nadomestni profesor bogoslovja (poznejši škof) Jernej Widmer, ravnatelj normalke Ivan Schlaker, mestni župnik šentjakobski Krizostom Pochlin, gimn. prefekt duhovnik Fran Hladnik, stolni kapelan Anton Fister. Leta 1835. je pristopil h kazinskemu društvu še c. kr. gubernijski svetnik in častni kanonik Anton Stelzich, ovekovečen v znanem nemškem Prešernovem sonetu kakor „korni volk“.

I. Pobiljšar.

